

A KORMOS KENGURUK HAZÁJÁBAN

Másnap hajnalban csörög az óra. Rekordidő alatt felsorakozunk a kocsinál, mindenki elhelyezkedik a megszokott helyén, ismét beélesítjük a távcöveket, fényképezőgépeket és határozókönyveket, s már indul is kis expedíciónk, ezúttal Sydney-t elhagyva, északkelet felé.

Itt már teljesen más a növényzet, mint előző utunkon. Szép, bár kicsit egyhangú a táj, főleg a sok legelő miatt. Helyenként szerencsére felbukkannak a hamisítatlan ausztrál szavannák is, melyek nagyon hasonlítanak a ligetes-bozótos afrikai szavannákra.

Időnként megállunk, fényképezünk, vagy éppen rovarokat gyűjtünk. A nagy hőség miatt kengurukat vagy madarakat nemigen látunk, ők az eukaliptuszfoltok valamelyikének árnyékában időznek. Majd hajnalban és alkonyatkor előjönnek. A Suzuki falja a kilométereket, hosszú órákat töltünk az autóban, így nem csoda, hogy megszomjazunk. Gyuri egy jellegzetes *pub* előtt lefékez – itt valamiért motel a neve, de ez ne tévesszen meg senkit.

A csapolt barna sör valóban fantasztikus, lassan iszogatom, miközben óvatosan szemrevételezem a kiszámú közönséget. Kevesen vannak, jobbára viharvert figurák. Gyuri beszélgetésbe elegyedik a szebb napokat látott, tetovált csaposnővel, akinek más harci dísz is van: egy jókora orrkarika. Ez azonban láthatóan nem zavarja abban, hogy időnként némi alkoholt kortyolgasson, mert most is kissé illumináltak tűnik. Inkább udvariasságból, mint kíváncsiságból kérdezi meg, hogy honnan jöttünk. A *Hungary* szót láthatóan nem tudja hová tenni, így a *hungryt* (éhes) tartja csak elképzelhetőnek. Egy középkorú nő aztán leinti, s közli, hogy ez az ország valahol Németország környékén lehet. Mire megszólal egy alacsony, már-már törpe, láthatóan e helyiséget gyakran látogató vendég: „Persze hogy létezik egy Hungary nevű ország! Liszt Ferenc magyar volt, nem úgy, mint Chopin, aki lengyel. De Liszt jobb volt!”

Az út további részén, miután estefelé már enyhül a forróság, feltűnnek a madarak is: különféle papagájok, ékfarkú sasok, barna kányák. Sydney-től mintegy ötszáz kilométert teszünk meg, ideje letáborozni. A legközelebbi településtől, West Wyalongtól úgy 30 kilométerre lehetünk. Ám táborhelyre lelni korántsem egyszerű e kies kontinensen. A kocsit mentén mindenütt vége nincs kerítések húzódnak, az út és a kerítés között pedig nem lehet tábort verni. Egyetlen megoldás marad: addig menni, amíg nem találunk megfelelő helyet. Egy farmra szívesen bekéredzkednénk, ahol ugyan egy zavart beszédű, vélhetően ittas egyén még csak-csak megengedné a táborozást, ám a beszélgetéstől távol maradó idősebb hölgy rendíthetetlenül azt kárálja: No! No! No! Ráadásul puská is van nála. Jó tanácsot azért kapunk: próbálkozzunk a szomszéddal! Vajon hány kilométerre lakhat, százra?

Kis szerencsével aztán megtaláljuk az ideálisnak tűnő helyet (ahol majdnem elhagytuk a pótkereket, mert letört a rögzítőcsavar), megkezdődhet a tábor felállítása. Gyors vacsora, majd kupaktanácsot tartunk, érdemes-e felállítani a rovargyűjtő kellékeket. Nem érdemes, telihold van, ilyenkor a mesterséges fényre

aligha jön bogár. Inkább gyönyörködünk a csillagokban, nézzük az ufókat (valószínűleg műholdak, de így érdekesebb).

Reggel kávé és reggeli, majd ismét csak Szemadám Gyuri aktív közreműködése és felügyelete mellett pakolás. Minden a helyére kerül – indulhatunk!

A legközelebbi városkában megtankolunk, meglátogatjuk a parkban lévő illemhelyet, amely pedánsan tiszta, WC-papír is van, mindez a világ végén, egy pár száz fős településen.

Már nem elég a hűtőládában sorakozó sör- és borkészletünk, a sivatagra felkészülve ivóvizet is csordultig töltjük. Egyre ritkábbak a települések – majd lassan el is tűnedeznek. Megérkeztünk az ausztrál sivatagba! Illetve előbb inkább a félsivatagba.

Egyelőre kevés állatot látunk, pedig lassan haladunk. A földút voltaképpen köves út, s bizony vigyázni kell a fel-felpattanó kövekkel. Szerencsére itt a gépkocsiforgalomtól nem kell igazán tartani, ám ha néhány óránként feltűnik egy szemből jövő autó, tanácsos félreállni, nehogy a kocsikerekektől felpattanó kövek betörjék a szélvédőnket.

Kisvártatva egy sivatagi szakállas agáma (*Pogonia vitticeps*) keresztezi utunkat. Nagyon szelíd, vagy csak sokkot kapott, de egészen közélről hagyja magát fotózni. A földhöz lapul, nem mozdul, talán faágnak vagy halottnak tettei magát.

Más állatot alig látunk, mígnem egyszer egy szikkadt sivatagi növény tövében mozgó „fenyőtobozra” leszek figyelmes. Tudom, hogy kicsoda ökelme, sietnünk sem kell, hogy nyakon csípjük, ugyanis egy lassú állattal hozott össze a jó szerencse. Egy zsindeyes vagy más néven kurtafarkú gyík (*Trachydosaurus rugosa*) igyekszik elbújni a növény tövében, nem sok sikerrel.

Amikor megpillant minket, taktikát vált, óriásira tátja a száját, kinyújtja hosszú, lila nyelvét, és erősen sziszegni kezd. Persze nem bántjuk, csak néhány kép és némi film készül róla, s már mehet is tovább.

Feltűnően szelíd szakállas agáma

A kurtafarkú gyík kitért szájával ijesztget.

A kurtafarkú gyík nagyon jámbor állat, nem harap, mozgása lassú, s ha sziszegve ellenkezik is, hagyja magát ide-oda rakosgatni egy-egy jobb felvétel kedvéért. E gyíkfaj azért is különleges, mert olyan, mintha két feje (vagy farka?) volna, ugyanis az eleje és a hátulja azonos formájú, emellett hatalmas, tobozszerű pikkelyei vannak. (Aki nem hiszi, járjon utána – például a budapesti állatkertben, ahol több példánya is él.) A kurtafarkú gyík nem különösebben ritka, eddigi útjaimon is nagy számban láttam, s a későbbiekben itt is számos példánnyal találkozunk. Egyiknek-másiknak tele volt a füle kullancsokkal, H. Gyuri megszabadította őket a kellemetlen élősködőktől, s ha lennének e gyíkoknak érzelmeik, ezért biztosan nagyon hálásak volnának.

Lassan feltűnnek az első kormos vagy régebbi nevükön nyugati szürke kenguruk (*Macropus fuliginosus*). Egy kiszáradt bozótosban tanyáznak, és roppant szelídek, 6–8 méterre is hagyják megközelíteni magukat. Számomra azért különösen nagy élmény a megpillantásuk, mert eddig a természetben még nem találkoztam ezzel az erszényessel, noha jól ismerem őket, ugyanis a budapesti állatkertben egy szép kis csoportjuk látható. Régebben a Glenrockról már jól ismert keleti szürke kenguru (régebbi nevén keleti szürke óriáskenguru – *Macropus giganteus*) egyik alfajának tekintették, de ma már önálló fajnak tartják. Nem csoda, hiszen a kormos némiképp kisebb a szürkénél, és a fizimiskája is más. A két faj jól beosztja az élőhelyeket, a Glenrockon is látott keleti inkább a dús legelőket, a parti erdőket, mindenképpen a csapadékosabb területeket kedveli, ahol a csapadék mennyisége nagyobb, mint évi 550 mm. Ezzel szemben a kormos kenguru jobban bírja a szélsőséges, száraz életkörülményeket, így a félsivatagokban vagy a sivatagok peremén is megél.

Előkerül néhány vörös óriáskenguru (*Osphranter rufus*). Ők a ma élő legnagyobb erszényesek: ha a kifejlett hímek fölemelkednek, akár 1,6 méter magasak is lehetnek, s testsúlyuk elérheti a 85 kg-ot. A nőstények viszont jóval kisebbek, ők nem is szép vörösek, hanem inkább szürkék, némi vörös árnyalattal. Szinte egész Ausztráliában otthon vannak, csupán az erdős területeket kerülik. Ahol bőséges táplálékot és ivóvizet találnak, ott nagy számban előfordulhatnak, egyébként csak kis csoportokban lehet találkozni velük. Látszik, hogy errefelé kevés a víz, mert csupán két-három fős társaságokat látni.

Fel-feltűnik néhány emu is (*Dromaius novaehollandiae*). Azt szokták mondani róla, hogy a strucc után a legnagyobb futómadár, de ez nem igaz, a sisakos kazuár súlyosabb nála. A mintegy 50 kg-os emuval szinte egész Ausztráliában lehet találkozni, leszámítva persze a legkietlenebb sivatagfoltokat és esőerdőket. Az emu igazi kóborló, hosszú lábaival szinte folyton gyalogol, az ember ilyenkor nehezen tudna lépést tartani vele, mert ha kényelmesen halad, akkor is 7 km/órával lépdel. Futáskor viszont igen gyors, csaknem 50 km-es sebességgel száguld. Azért lett nomád madár, mert egyetlen területen aligha találna meg a napi betevőt, s időnként innia is kell. Mivel táplálékot – rovarokat, hajtásokat, lombokat, gyümölcsöket, magvakat – ott lennek, ahol nemrég esett az eső, természetesen abba az irányba vonulnak. Először folyamatosan gyülekeznek, ami azért is érdekes, mert e madár általában kerüli a társaságot – de hát az éhség nagy úr! Azt még nem tudni

pontosan, a távolból honnan tudják meg, hogy valahol éppen eleredt az eső. A vándorló tömeg létszáma elérheti a több ezret is. Az viszont nagy gondot jelent e futómadaraknak, hogy a farmerek földjeik védelmében kerítéssel kiarcellázták szinte egész Ausztráliát. S ezeken az emuk nehezen jutnak át. Egyébként azt tartják, hogy ma több emu él a kontinensen, mint valaha, ugyanis a farmerek legeltetett állataiknak itatókat létesítettek, sok a táplálékot biztosító gabonaföld is – s mindez együtt ideális e futómadár számára.

Lassan haladunk, de nem csupán az útviszonyok miatt. Gyönyörködünk a tájban, nekem különösen kedves a sivatag. Néha látni egy-egy kóbor rózsakakadut, feltűnnek az első apostolmadarak (*Struthidea cinerea*) is, de az látható, hogy nem nagy a terület biodiverzitása. A néhol még csenevész bokrokkal, cserjékkel tarkított térség lassan megváltozik, igazi, hamisítatlan sivatagba érkezünk. Akármerre nézünk, vörösülő köveket és homokot látunk, néhol megkapaszkodik a talajban valamilyen számomra ismeretlen, kiszáradt vagy csak annak tűnő növény.

Gyuri lefékez, majd balra kanyarodunk, egy szépen kiépített kilátóhoz. Nem csoda, hogy ide építették, mert a látvány lenyűgöző. Innen remekül lehet látni a Lake Mungo (Mungo-tó) egyik szegletét. A dolog egyetlen szépséghibája, hogy a tóban egy csepp víz sincs. Nem mostanában száradt ki, hanem sok ezer

Anya gyermekével. Kormos kenguruk.

esztendeje. A kilátóról a fehéres homokkal borított vakító tómedret és a különleges alakja miatt kínai nagy falnak nevezett szemközti peremet látjuk. Kezdetben valóban olyan, mint egy fal, ám aztán rájövünk, hogy a 18-20 kilométerre lévő tüneményt részben a délibáb okozza. A délibáb hirtelen eloszlik, és megmarad az éles peremű dűnesor. Ez is nagyon szép, de azért a kínai nagy fal fantáziadúsabb volt.

A Lake Mungo Nemzeti Park egyike Új-Dél-Wales nagyszámú nemzeti parkjának, és egyúttal a világörökség része. A terület nemcsak földrajzi adottságai és faunája miatt különleges, hanem azért is, mert itt igen régi, sőt talán a legrégebbi aboriginál-maradványokra leltek. Egyikük, a Mungo Man maradványa kb. 40 000 éves. Érdekessége, hogy 193 cm-es magasságával a mai őslakosok között valósággal óriásnak tűnne. Nem messze találtak egy női csontvázat is – őt nagyon találóan Mungo Ladynek keresztelték el. Szép történet kerekedhetne abból, hogy Mungo Man és Mungo Lady hajdan egy párt alkottak, de ez már csak azért is lehetetlen, mert a hölgy jóval fiatalabb, mindössze 20 000 éves.

Benézünk az információs központba, amelyben egy fia lelket sem találunk. Mellette a helyi múzeum anyagát szemléljük meg – itt sincs egyetlen teremőr sem. Úgy látszik, errefelé megbíznak a turistákban. Az egymásból nyíló termekben főleg azokat a tárgyakat állítják ki, melyeket a meder ásatásai közben találtak.

Láthatók majdnem ép csontvázak, például az északi szőrösorrú vombaté (*Lasiorhinus krefftii*), amely ma a világ egyik legritkább állata, csupán Queenslandben, egy mindössze 660 hektáros területen fordul elő. Állománya szerencsére gyarapodik: míg az 1980-as években csak 30–40 példányra becsülték a számukat, addig 2010-ben már 163 egyedet számoltak össze.

